

Сковронська І. Ю., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов та культури фахового мовлення Львівського державного університету внутрішніх справ

СТАЛІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ПРАВОВОГО ЗМІСТУ У ДВОМОВНІЙ ПРЕСІ США І КАНАДИ

У процесі переселення та еміграції українців до інших країн на першому етапі постала проблема оволодіння іноземною мовою, на другому – проблема збереження та повноцінного функціонування української мови у чужомовному середовищі.

Одним із найбільш складних етапів в оволодінні іноземним мовленням є те, що об'єктивний зміст думки позбавлений однозначного зв'язку з мовною формою вислову. Якщо тотожний зміст у рідній мові позначається одними, а в іноземній мові – іншими знаками, або ще гірше – стосується різних мовних категорій, то мовні зразки однієї мови неминуче вступають у протиріччя і конкуренцію з наново засвоюваними зразками іноземної мови [1, с. 60].

«Мова на шпальтах газет, реалізуючи те, що характерне для мови як системи в цілому, – зазначає О.Сербенська, – найбільшою мірою визначає соціальну практику народу і його окремих груп, можливо, найбільше визначає рівень духовної культури суспільства, ту моральну атмосферу, яка свідчить про його життєдіяльні сили, здатність до самозбереження, акумулює в своїх знаках його генетичну силу» [2, с. 16]. Не виключення – і сталі словосполучення правового змісту, які вживаються у двомовних періодичних виданнях української діаспори США та Канади.

Правничий текст, на відміну від наукового чи художнього, характеризується рядом специфічних ознак. Сюди слід віднести насамперед практичну спрямованість, строгий документалізм, лаконічність, чіткість, адже «для правничої реалізації правових норм необхідно знати, яке значення вкладає в те чи інше поняття законодавець, правник» [3, с. 2]. Кожен вираз на означення того чи іншого поняття у мові правників є сталим словосполученням, оскільки характеризується не оказіональним, а рекурентним ужитком і має заздалегідь відоме значення.

Нині поширеним є розуміння публічного правового мовлення, зокрема медійного, як того чи іншого виду дискурсу. Дискурсивна парадигма ґрунтується на роботах французьких структуралістів, які приділяли певну увагу риторичності, розрізняючи її лінгвокультурні модуси. Правничий дискурс включає у себе прагматичні, етичні, етнічні, соціальні, психолінгвістичні моменти. Лінгвістика та граматичні особливості дискурсу мають схожі завдання з риторикою, оскільки лінгвістичний і риторичний аналізи мови спираються на позамовні моменти.

У галузі правознавства загалом двомовний дискурс існує як в усній, так і в писемній формі. Усна форма може бути спонтанною і заздалегідь підготованою. Писемна – виключно заздалегідь продуманою і підготованою. Відповідно змінюється і стиль дискурсу: від розмовного до повністю формального. Однак відповідна правнича термінологія буде наявна у ньому в обох випадках.

Часто вживаними у правничому двомовному медіа-дискурсі є лексичні словосполучення на зразок: *right of negative vote* – право негативного голосу; *right of veto* – право вето; *make a decision* – приймати рішення, виносити рішення; *the final decision* – кінцеве рішення; *structural reforms* – структурні реформи; *official status* – офіційний статус; *to be the head* – бути на чолі, очолювати; *social orientation* – соціальна орієнтація; *national problem* – національна проблема; *political figure* – політична фігура; *initiative committee* – ініціативний комітет; *current reforms* – сучасні (поточні) реформи; *to occupy the place* – посідати місце; *structural changes* – структурні зміни; *electoral machine* – виборча машина; *political crisis* – політична криза; *bring into accord* – погоджуватись, діяти згоди; *turn the balance* – вирішити справу тощо [4, с. 199].

Дискурс у галузі правознавства має мовні особливості різного рівня. До лексичних особливостей належить широке вживання юридичної термінології, архаїзмів (*hereto, herein, hereby, hereof, thereof*); існування термінів-синонімів, що утворюють пари (*will – bequeath, aid – abet*), висока частотність вживання сполучника *any* [5, с. 296].

Специфіка вживання у двомовних виданнях США і Канади сталих словосполучень правового змісту визначається

тим, що в силу актуальності правові терміни загалом виходять за межі вузького вжитку і стають загальноповиваними. Мова суспільства є також безпосереднім відображенням рівня загальнонаціональної свідомості. Відомо, що мова – живий організм, який постійно змінюється. У ньому відмирає архаїчна, застаріла лексика, а натомість з'являється неологічна, що найкраще відображає реалії сучасності.

Сьогодні цілком неологічними є сектори, що окреслюють сучасну англійську картину світу, яка знаходить всебічне відображення і у правовому полі: «Комп'ютерні технології», «Світ бізнесу», «Людина і суспільство», «Масова культура», «Спосіб життя та проведення дозвілля» тощо. Рідна мова має найтісніший і щоденний зв'язок із нашим життям, із життям суспільства і нації, – зазначав Ш. Баллі. – Раптові зміни, такі, які спостерігаємо у політиці, праві і навіть моралі, невідомі для мови. Звідси випливає, що мова прекрасно може відображати колективне мислення, яке з плином часу зазнало глибоких змін» [6, с. 23].

Список використаних джерел

1. Гальперин И. Стилистика английского языка / И. Гальперин. – М., 1981. – 334с.
2. Сербенська О. Мова газети і мовотворчість журналіста в аспекті соціально-культурного розвитку суспільства : автореф. дис. ... д-ра філол. наук / О. Сербенська. – Київ, 1992. – 38с.
3. Словник термінів і понять, що вживаються у чинних нормативно-правових актах України / за ред. В. Сіренко, С. Станік. – Київ, 1999. – 500 с.
4. Сковронська І. Ю. Фразеологія двомовної (українсько-англійської) преси США і Канади / І. Ю. Сковронська. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2005. – 245 с.
5. Маркелова С. П. Особливості англійського дискурсу у галузі правознавства / С. П. Маркелова // Ефективність державного управління в контексті європейської : матеріали щорічної наук.-практ. конф. / за заг. ред. А. О. Чемериса. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2004. – Ч. 2. – 332 с.
6. Балли Ш. Французская стилистика / Ш. Балли. – М., 1961. – 394 с.